

SZEMELVÉNYEK A FÉDERES MANÓ EMLÉKIRATAIBÓL*

BALÁZS ATTILA

XXIII. szemelvény

apa utolsó ecsetvonása

(vagy: mr. theodor danubius hyde utolsó húzása)

S akkor, immár ennek a mi évtizedünknek fájós derekán, az Einstein utcára rámosolygott a szerencse: abban az évben — egy telepi kivándorolt szorgalmazására, aki odaát még ükapánk legendafoszlányaival is találkozott, s akire „a Józsi gyerek”-ként emlékezett a környék, bár már rég elhagyta tájunkat —, abban az emlékezetes évben a mi kis utcánkat az a hatalmas megtiszteltetés érte, hogy e vidék alkotóinak élén reprezentatív válogatást állítson ki a Guggenheim Museum hátsó termében, a New York-i „ismerjük meg a kis népek művészetét!” akció keretében. A táviratot maga Józsi (Joseph Toth) küldte el helyi közösségünkbe, ahonnan azt Ubiparip bácsi rögtön apának továbbította mint leghozzáértőbb személynek. Nem is nagyon emelt kifogást senki, hogy apa kerüljön a mi kis úttörő csapatunk élére. Egyedül az amerikaiak haboztak egy kicsit, talán jobban szerették volna Leonardo papát, csoda tudja, ám Leonardo papa akkor már messze járt. Mimica néninek küldött lapjából ítélve Cipruson tartózkodott, ahol politikai menedékjogot kért. Ezt hallva az „amcsik” rögtön kibékültek apa személyével. Nyitva állt az út!

Apa óriási lázban égett. Szerényebb meghúzóadásait valóságos

* Részlet a Forum Könyvkiadó 1985. évi regénypályázatának díjnyertes pályaművéből

pökhendiségi rohamok váltották fel olykor. Tény, hogy csakugyan és ismét bejött neki az ász: egyre fokozottabb vonzódása, a „méltóságteljes fekete” iránt a dzsessz feltétlen imádatában csúcsonodott ki épp abban az időben, minek köszönhetően képei — az alapvető fekete tónusok ellenére! — valamiféle már-már perverz módon: szokatlan melegséget, forróságot sugároztak, akárcsak az igazi, lüktető repülésekre készített afrikai napsugár! Ezek a képek, hogy is mondjam, oly harsányak voltak, hogy alig lehetett tőlük aludni éjszaka. Oroszlánszín trombiták és trombitaszín oroszlánok kóvályogtak bömbölve rajtuk, hosszú, elnyújtott nyögésekkel, mintegy sulykolva kiemelve, lihegve hangsúlyozva Afrika és az amerikai dzsessz gyökérkapcsolatát. Szegény Oszinak vattát tömtünk a fülébe éjjelente, de még úgy sem tudta rendesen kialudni magát. Tragikomikus mozzanatként az egyik ilyen labdacsszórt a fülébe, hogy azt csak az orvos tudta kipiszkálni. Őcsém ekkor kapott fülgyulladását. Anya sokat virrasztott mellette, apa pedig megígérte, majd igazi amerikai fülcseppeket hoz neki.

Mondom, apa magánkívül volt az izgalommal vegyes örömtől: így az *amik*, úgy az *amik*, egyre csak erről beszélt, miközben majd félszáz képet rögtönzött még össze, hogy végül alig tudjon dönteni, melyikeket vigye magával. Külön füzetecskét vett az összdzsesszklubot összeírandó, továbbá elindult minden gyanús fogat megjavíttatni, nehogy rosszkor üssön be a fogfájás, akárcsak Lepár szomszédnak az előző fejezet sűrűsödési pontjában. Jó előre jegyet váltott, miközben attól tartott titokban, hogy a gép tévedésből Indiába repül — mert volt egy ilyen babonás balsejtelme a sors egyenlítési hajlamával kapcsolatban. Ennek értelmében mindent többször leellenőrzött, de még így sem lehetett nyugodt. Nekem bevallotta: bárcsak az a majom, az a valamikori rajztanárom is ellátogathatna erre a kiállításra, mert ez olyan lesz, hogy „az a kis dugasz menten összerakná magát”.

S akkor elérkezett a nagy nap! Minden olyan gyorsan ment, akárha apa szökésben lenne. Kora hajnalban kelt, gyorsan kiborotválta a fejét, felhúzta gondosan kiválasztott, gyorsan felhúzta előzőleg gondosan kiválasztott ruháit, széleseben fogat mosott, elcsomagolta a keféit, nem is véve észre, hogy lehabozta a nadrágját. Anya kikísérte a reptérre, ahol érzékeny búcsút vettek. Anya itt utoljára lefényképezte apát. Maradandó emlék. Látod, ez itt apa, itt, ezen a fotón! Belevigyorog a lencsébe. Látszik rajta az idegesség, az ajkai félszeg merevségén. Hóna alatt a képek a Győ-

zelem egyik sikeresebb előtanulmányával, mert az igazi GYŐZELMET apa nekünk hagyta meg! Itt áll, a beinduló szalag előtt, kimerévített mosolyával, kicsit arrább pedig a többiek: ez itt, aki egy kicsit belelóg a képbe, ez nem más, mint az Eszti néni. Akkor ő is kiment. Anyának nem tetszett a dolog, de lenyelte. Azóta már az Eszti néni is meghalt, szegény, mellrákban. Aztán, mikor hazajött a fővárosi röptérről, anya egy hosszú lajstromot pillantott meg az asztalon: apa kivételesen itthon felejtette a nekünk hozandó ajándékok *non finito* listáját.

Apa biztos homlokára csapott odafenn a felhők felett, ahol különben — mint többen mások — kitűnően érezhette magát.

Teltek-múltak az évek, én abbahagytam az iskolát, Oszi lassan visszatért az ideák világába, míg anyánk haját lassan, de ugyanolyan biztosan ezüst szálak szőtték át. Apa levelei hol kísérteties gyorsasággal érkeztek, hol pedig — a gyors sorozatok után — hirtelen megrikkultak, a dolgok aktuális állását követve. Apa, akit felváltva: hol elcsüggesztettek, hol pedig ellenkezőleg: éppenséggel feldobtak a manhattani felhőkarcolók, a New York-i házak szédületes arányai, esetleg néha egy-két Manhattan-koktél, valamint az Empire State Building árnyékában meghúzódó étterem hideg kaszinótojásai, a mindennapi hamburgerek stb., apa, my father, teremőr lett a Guggenheim szentélyében, azzal az ígérettel, hogy ha az „ismerjük meg a kis népek művészetét!” akció továbbra is életképesnek bizonyul, akkor majd szervezőhelyettesnek dobják át oda, Joseph Toth mellé! Kecsegtető volt, azonban sokáig kellett várni rá. Addig apa a kongó termekben üldögélt, s bár eleinte roppant érdekes volt számára a nagy elődök és kortársak tanulmányozásának sikerekkel kecsegtető lehetősége — az autodidaktikus továbbképzés sikereire gondolok! —, utóbb kegyetlenül ráunt. Letargikusan vonszolta fáradt testét teremről teremre, időérzékét elveszítve, azt sem tudva, feladta-e már legutóbbi levelét, vagy még meg sem írta. Azt látta odakinn, hogy századot váltott, de fogalma se lehetett, melyik évtizedben él. Hát igaza volt Imre batyának?

Imre banya, aki időközben átesett első infarktusan, mindig az ittmaradást és a tényekkel való harcos szembenézést szorgalmazta. Apa egyrészt nem is volt annyira ez ellen, másrészt, hát inkább az ő művészi énje vágyott látványos kitörésre — valahová messze, a világba, legjobb természetesen az: ÚJVILÁGBA! Őszintén szólva;

apropó: a saját munkáival meglehetősen szerény eredményeket ért el, mi több, még a Fekete Párducok is megfenyegették, nem lesz jó vége a dolognak, ha nem hagyja rögtön abba pszeudodzsesszes banalitásait. Apát ez nagyon elszomorította. Egyébként az is, túl a rádöbbenésen, mely szerint „a képek is más-más nyelven beszélnek”, az is lehervasztotta, hogy a dzsesszklubok is túl sok pénzbe kerülnek. Elkeseredett.

Rövid krízis után úgy döntött hogy az öngyilkosság helyett „az ottmaradást és a tényekkel való harcos szembenézést szorgalmazza”. És akkor rövidesen már ott láthatjuk a San Franciscóba távozó Joseph Józsi Toth székében. Életének való igazából boldog pillanatai következnek? Valószínű. Minden jel szerint — ez jól kiolvasható sejtelmes, önkéntelen utalásoktól terhes sorai közül: — összeszűri a levelet Joseph Toth (pontosabban: Joseph J. Toth) New York-ban maradt feleségével. De mit csinált időközben az Eszti néni? Ő meg elment volna a Joseph J.-vel San Franciscóba?

— A fiának elment az esze. Bocsánatot kérek helyette — mondta szomorúan nagyapa, míg egyre reszketeggebb kezét figyelte. Bal kézfeje úgy ugrált az asztal lapján, mint a hal a szárazon. Teljes erejéből lenyomta a jobbal, de hasztalan, mert amint elengedte, a ficánkolás folytatódott. — Nem ilyennek neveltük. Ez már nem is ő.

Item: a Joseph Toth Józsi remek felesége — bizonyos meg nem nevezett forrásokból értesülve! — ugyan nem olyan szép, mint anya, de roppant megértő, apa nagyságának behódoló, módfelett szenvedélyes és kitartó. Az analitikus tudományok mai állása mellett immár anakronisztikus lenne szemérmesen lesütött szemmel — hommage, hommage dr. Bontovics! — eltitkolni azt a tényt, hogy az „a másik asszony” a közösülésre bármikor hajlandó vaginális típusok közé sorolható, mintegy nyolc és fél teljes értékű orgazmusra képes mindössze 2 perc alatt, minekután ájultan hever az ágyon, míg apa a hideg kacsza maradékaival küzd. Pezsgőt kortyol rá, majd letekint a Central Park fölé tornyosuló bérház 8. emeleti ablakából. Akárha ő lenne a szabadság megtettesült szimbóluma: Amerika a lábai előtt hever.

Apa, ez Amerika!

Tudom, fiam.

Nemes arcán belső küzdelem tükröződik. Lehet, hogy csak a felbőffenő pezsgőt igyekeznek visszazoritani.

— Minek iszol pezsgőt, amikor nem bírod, apám?

— Eh, mit értesz te ehhez, fiam!

— Nem akarsz még hazajönni, apám?

Csend. Apa a Central Park lombkoronáit szemléli. Tekintete megakad, hosszan elidőzik egy fagyöngyön. Mintegy körülsimogatja. Talán arra a fa gyöngysorra gondol, amit anyának vett harmincadik születésnapjára. Örök titok.

— Gyere haza, apám!

— Elmondanád, hogy ezek után mihez kezdjek otthon?

Apám.

Apám.

Apám.

És, nini! Ekkor kabátot húz, miközben az ágyhoz lép. Vérmes szeretője — álmában mormolva — szétvetett lábakkal fekszik, apa elvesztegetett magja vékony csíkban csordogál ki a paplanra. Apa betakarja, gyöngéden megcsókolja, majd el! Lift zaja, ajtó csapódik, valahonnan zene hallatszik, Joseph J. Toth felesége apró egyenletes horkolásba kezd. Egy éjszaka New Yorkban. Subidubi. HOPP, BEBOPPP! P-P-P-P-P! Z-Z-ZZZ! DB-DB-DB! Meleg fekete hang, akár a zongora fedele. Sárga falevél pilinkél a sötét ébenre. Ébentől nyugatra, ébentől keletre?

Apa összerázkódik a Broadway sarkán, begombolja kabátját, zsebre dugja a kezét, leszegett fejjel veret végig a széles úton. Valahonnan sült gesztenye illata gyűrűzik feléje. Mi van ma? Mindenszentek? Halottak napja? Apának, akárcsak John Coltrane-nek, kitágul az orrcimpája.

John Coltrane.

John Coltrane.

John Coltrane.

Vajon melyik van soron ma este?

Talán az Afro Blue Impressions?

Nem.

Apa nem jut túl két egymással szembeni pornómozi szküllä-karübdiszén. Az egyikben a *Mély torok* című félvilági alkotást, a másikban az *Irmát* vetítik. Lehet, némi nosztalgiával, apa bekarododik az utóbbiba.

— Hát nem volt elég, apám?

— Csitt, fiam! Egyszer élünk. Pótolni kell az elmulasztottakat. Érted ennek a filozófiáját? Még a legyet is röptiben. Csókold meg helyettem anyát. Mindjárt jövök, szia! Üdvözöl apád. Oszi hogy van?

— Oszi már nincs.

— Jól van. Üdvözlöm őt is. Legyetek még egy kis türelemmel! Játszatok, vagy mit tudom én, míg én ezeket elintézem, jó?

— Szabad veled vitába szállnom, apám?

— Nem szabad, fiam.

Fiam.

Fiam.

Fiam.

Apa ezek után, tehát azután, hogy még számtalanszor magáévá teszi a bűnös csókokat is különös előszeretettel végző idegen aszszonyt, akinek a legszánalmasabb korai magömlés is elég minimum két darab fülsiketítő orgazmusra (lenn, a metróban, nem a metróban, a Central Park sétakocsiján, az Apokalipszis most vetítése alatt, Allen Ginsberg irodalmi estjén, pimasz nemtörődomséget színélve: a konzulátus előtermében, egy lakodalomban, a New York-i magyarok buliján, hátul a taxiban, a szabadságszobor lába közt, egyszer le, egyszer föl az Empire State Building liftjében, valamint számtalanszor a Central Park fölötti luxuslakás stilizáltan kifeszített festői vásznán, ecsetet csinálva a Joseph Józsi feleségének anyáétól feltehetően sokkalta durvább szörzetéből, egy gigantikus, mindent átfogó, könyörtelenül bekebelező női szeméremtest megmintázása közben stb.), szóval mindezek után apa titokban megpakolja kofferjét, betakarja kitarulkozó szerelmét, gyengéden megcsókolja, majd egy zacskó sült gesztenyével beül a taxiba.

— To the airport, please!

— To the J. F. K.?

— *Hát mégis hazajössz, apám?*

Apát a Los Angeles-i reptéren éri a virradat. Ott szundikál egy székben. Valami levelet próbált megfogalmazni épp, amikor rajta-ütésszerűen elaludt. A ceruza begurult a szék alá, a papír begyűrődött a feneké alá. Csupán ennyi látszik ki belőle: *Kedveseim...* Oly édesdeden alszik, hogy a nyála gallérijára csurran, onnan a nyakkendőjére, ahol egy nyakkendőtü valódi gyöngyévé válik.

Bár kezdetben kétségtelenül voltak nehézségek, ezt le nem tagadhatjuk, Hollywood meghódítása mégis inkább simán ment: ük-apa szelleme, valamint a Joseph J. Toth egyik régi ismerősének meleg, emberközponti, pozitív emberábrázolású ajánlólevele megtette a magáét, megtették a magukét: képzeljük el: apa jól kereső filmtrükk-üvegfestő lett az M. G. M. álombirodal-mában! Hát nem remek? Ő, a második vonalbeli festő most végre jól keresett, ha más nem. Küldött is haza egy rakás pénzt. Az egyik ilyen összegből festettük át narancs-sárgára a házat. Most úgy néz ki, akárcsak a valódi felkelő nap háza. Traditional, nem rock. Apa rock, vagyishát: rockgyalázó elvakultságában nyilván téved, ha azt hiszi. Ez csak a hagyományak egyik rockos feldolgozása. Ezt ő Amerikában igazán beláthatta volna! Nem mondom, én szintén szeretem és becsülöm a dzsesszt, általában az improvizatív zenét, ám én nem vagyok oly kizárólagos!

Sajnos, apa ma már nem hihet semmit, mint azt előlegeztem már, mintegy két és fél \times 1000 oldallal ezelőtt. Apámra végképp ráborult, elnyelte a csend.

Mielőtt ez bekövetkezett volna, írtam neki valamit a Féderes Manó emlékiratairól. Lelkesedve válaszolt. Ma is emlékszem euforikus szavaira: *Írd meg! Írd, írd, írd! Ne tétovázz! Legyél kegyetlen, még ha megharagszunk is. Csak a nagyapád wétkeit kellené tán tapintatosabban megfogalmazni, elsősorban a Te saját, jól felfogott érdekedben. Az én szökési kísérleteimet nyugodtan kite-regetheted, de egyes ballépéseimet mégiscsak hallgasd el, vagy írd belőle amolyan univerzálisat, tudom is én, mint a Tejút, meg ilyesmi, te vagy az én kis homme de lettres-em, ne tépd fel anyád régi sebeit. Egyébként hogy van? Nincs neki olyan valaki, you know, valamiféle szubsztitúcióra gondolok. Van-e? Meg, tudod mit: nagyanyád emlékéért, kérlek, ne bánts! Ő olyan volt, amilyen. Béke poraira . . . De te légy kegyetlen! Fel a fejjel!*

Ez a miamanó, ha jól értettem, ez valami olyan mindent átható vezérelv, ugyebár? Pokoli ötlet! Csak azt ne írd meg, hogy miként lett igazgató, s egyúttal a muzulmán étterem jártulajdonosa. Bajod lehet belőle! Ezt inkább hagyjad ki . . . Majd megpróbálunk itt valamit az M. G. M.-ben. Hogy állsz az angolul? Nem lenne jobb, ha egyes részeket mindjárt angolul vetnél papírra? Elgondolkodtál már ezen? Természetesen nem akarlak befolyásolni, de itt van ez az író, ez a Nobel-díjas, tudod, az a varrógép nevű, aki

jiddisül ír. Ő például megkapta a Nobelt, de az ilyesmi ritkaság, mondom neked! Angolul kell írni, mindjárt nagy tétre kell menni, nem amolyan piculákra. Mit gondolsz, megkaphatod a Nobel-díjat? Anyád hogy vélekedik Amerikába jöveteletekről? Még mindig annyira ragaszkodik a házhoz? Bennem ezen a téren megropant valami. Te jól bírod. Fel a fejjel!

Aztán vidámabb hangnemben:

Tudod, itt olyan igazi, detektoros, emberszőr ecsetem van, he, he! Azt futtatom leheletfinoman ezeken az üvegeken. Mondom neked: leheletfinoman. Fuck it! Csak bátran, mondaná az amerikai.

Apa szédületesen felfelé ívelő pályája végén N. N. befutott rendező kebelbarátja lett. A rendező nevét itt nem írnám ki. Azt hiszem, mindent elkottyantok azzal, ha csak annyit mondok, hogy ez a titokzatos figura rendezte a hírhedt *Eksztázis* új változatát, ezúttal a Niagara monumentális vízpermetében a csábos Nastassja Kinskivel (ugyanaz az illető, mint ahogy arról mostanában írnak a világ pletykalapjai, a napokban az immunológiai rendszerében beállt zavarokkal küzd). Nos, ennek az embernek született egy olyan hajmeresztő ötlete, hogy filmet forgat az amerikai állampolgárok viselkedéséről Libanonban. Valódi háttérrel, méghozzá senki mással, mint apával az egyik főszerepben! A véleménye szerint meghökkentő átváltozásokra képes édesapánkkal, mert egy ilyen született östehetségnek belefulladnia abba a rengeteg szaros kencébe, if you know what I mean”.* Decemberben kezdődött volna a forgatás, addig a fél stábot meghívta egy kis kikapcsolódásra Tel Aviv-i villájába. Ő még egy ideig Los Angelesben maradt, mivel sikerült összerúgnia a port a kissé kényeskedő, kisdédét totójgató, az anyai szeretetrohamokat állítólag csak mímelő Nastassjával, így új színésznő után kellett néznie, úgyhogy azért lehetőleg ne jusson Nastassja fülébe a dolog, hátha meggondolja magát — „akkor pedig nyert ügyünk van, baszd meg!”. Nem lett.

Apa klasszison felüli kiszolgálásban részesült Tel Avivban. Nagyokat úszott N. N. privát medencéjében, ananászszleteket habzsolt egy többszemélyes, felfújható úszópárnán, rengeteget biliárdozott, lovagolt, privát projekciókon vett részt, be-betévedt a vörösfényövezetbe — tehát minden, amit csak el tudsz képzelni! Sőt

* Üvegtörmelékbe,

még részt vett egy hétvégi kiránduláson is a Déli-sarkra, ám az idő nehezen akart múlni. *Gyönyörű az ősz Tel Avivban* — írta, miközben már egészen másra gondolhatott.

Lassan, de annál alattomosabban kikezdte volna a honvágy?

Anyára lehetett ily határtalanul féltékeny?

Minket szeretett volna látni, a mi megritkult sorainkat?

Esetleg a házat?

A mi kis utcánkat?

Utoljára jól meg akart nézni magának egy klasszikus, vajdasági gémeskutat a couleur locale össz színezetével.

Nem tudta elviselni a gondolatot, hogy anyának lovagja van?

Nem tudta?

Sosem tudjuk meg pontosan.

Lehet, csak haza akart ugrani egy pillanatra, mégpedig Róma érintésével. Miért, miért nem, másodosztályra szóló jegyet váltott, utána meggondolta magát, hozzáfizetett. Kényelmesen elhelyezkedett. Mosolyogva nézte végig a stewardess kissé ügyetlen pantomimjét a biztonsági teendőkre vonatkozólag, lekötözte magát, aztán kinézett az ablakon. Felbődültek a motorok. Egyszóval: még abban sem lehetünk egészen biztosak, hogy haza akart látogatni. Azaz . . .

A drámai események — pontos koreográfia szerint — valahol 10 000 méteres magasságban kezdődtek. Mintegy vezényszóra, hat kreol férfi ugrott fel helyéről. Az egyik villámgyorsan a stewardess homlokának szegezte revolverét, a másik pedig — mielőtt a biztonsági szolgálat emberei megnyomhatták volna az ajtó blokkoló gombot — máris eltűnt a pilótafülkében. A harmadik egy robbanóanyaggal telt szelencét tapasztott a gép falára, a negyedik és az ötödik lefegyverezte a biztonságiakat, a hatodik egy fogpiszkálóval valamiféle kis golyószórót babrált, azután felébredtetten álmából a társaság elszunnyadt hetedik tagját, aki ettől a pillanattól kezdve roppant morózan nézett a repülő vegyes utasaira, sűrűn tűnve el a végfülkében. Utoljára halálsápadtan jött ki, s pár lépés után összerogyott. Társai lefektették, és vízzel paskolták az arcát, de nem sikerült észre téríteniük. Lassan szembe kellett néznünk a szomorú ténnyel, mely szerint rablónk a szóban forgó illetőben első emberüket veszítették el. Ettől nagyon idegesek lettek, ám volt annyi mázlijuk, hogy véletlenül belebotoljanak

megboldogult vezetőjüknek a mosdóban kiejtett fegyverébe. Az irányítást ezután kissé felkészületlen, második emberük vette át, ő bonyolította a további repülést, erősen dadogva, ám annál elszántabban.

Nagyon gyorsan kiderült, nem dél-amerikaiakról van szó, hanem arabokról, mégpedig az Iszlám Kamikaze kevésbé ismert, ámde annál könyörtelenebb experimentalista frakciójáról. A frakció emberei — minden teketóriázás nélkül — egyenesen Abu Hammadba kényszerítették a hatalmukba kerített gépmadarat. Itt elkezdődött a huzavona. A géprablók — néhány társuk szabadon bocsátásával egyetemben — az izraeliek Amerikába való vándorlásának tempófokozását, a világvásár helyének megváltoztatását, valamint a londoni Big Ben imperialista szimbólumának azonnali leszerelését követelték, ellenkező esetben minden órában lelőnek egy túszt. Tudjuk, kikkel a sor elején!

Apa szíve összeszorult, a többiekével egyetemben; képtelenségnek tűnt, hogy az angolok leszereljék legnagyobb órájukat. No way! Miegymás.

„Le az imperialista időszámítással!”

ÚJABB GÉPRABLÁS! — kürtölték szerte a még friss nyomdafestékű újságok a következő reggel a szenzációsnak aligha számító hírt. **TEGNAP ESTE FÉL NYOLC ÉS NYOLC KÖZÖTT AZ ISZLÁM KAMIKAZE EXPERIMENTALISTA FRAKCIÓJÁNAK FEGYVERES CSOPORTJA ELTÉRÍTETTE AZ IZRAELI IFC TÁRSASÁG UTASGÉPÉT, AMELY TEL AVIVBAN SZÁLLT FEL, HOGY FOLYTASSA SZOKÁSOS ÚTJÁT A BOGOTA—RÓMA VONALON. MEG NEM ERŐSÍTETT HÍR SZERINT A GÉP FEDÉLZETÉN TARTÓZKODIK A BOGOTAI SZERZETESÉK VATIKÁNI KÜLDÖTTSEGE IS. A GÉPRABLÓK MEGPARANCSSOLTÁK A PILÓTÁNAK, HOGY A GÉPET IRÁNYÍTSA AZ ABU HAMMAD-I REPÜLŐTÉRRE. AZ ABU HAMMAD-I HATÓSÁGOK MENTEN ELRENDELTEK A REPÜLŐTÉR LEZÁRÁSÁT, HOGY MEGGÁTOLJÁK A GÉP LE SZÁLLÁSÁT. CSAKHAMAR AZONBAN MEGADTÁK A LANDING ENGEDÉLYT, MELY ELHATÁROZÁSUKAT EMBERBARÁTI INDÍTÉKOKKAL MAGYARÁZZÁK. A LEZÁRT RÖPTÉREN ÁTFOGÓ BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉSEKET LÉPTETTEK ÉLETBE. AZ UTASGÉPET RENDŐRSÉGI, TÚZOLTÓ- ÉS MENTŐAUTÓK VETTÉK KÖRÜL. TEL AVIVBAN AZONNAL LEVÁLTOTTÁK OBADJAH GOLDBERGET, A**

REPÜLŐTÉR ÉS MÁΣ INTÉZMÉNYEK BIZTONSÁGI SZOLGÁLATÁNAK FŐ- ÉS FELELŐS IGAZGATÓJÁT. ALAPOS A GYANÚ, MELY SZERINT OBADJAH GOLDBERG ÖSSZESZÜRTE A LEVET A TERRORISTÁKKAL. AZ ESETET TOVÁBB BONYOLÍTTJA AZ, HOGY OBADJAH GOLDBERG FELESÉGE, VALAMINT NYOLCÉVES KISLÁNYUK IS AZ ELRABOLT GÉPEN TARTÓZKODIK.

Első éjszakám egy elrabolt utasgépen — ásította reggel apa, mondhatom, nem kis akasztófahumorról. Vécére kéredzkedett. Az engedélyt megkapta.

TOVÁBB FOLYTATÓDIK A TÚSZDRÁMA! A LÉGI KALÓZOK NEM ENGEDNEK KÖVETELÉSEIKBŐL. BOGOTA RUGALMAS ÁLLÁSPONTRA KÉRI LONDONT. A REPÜLŐTÉR FÜLÖTT AZ ÉGBOLT DERÜLT. TOVÁBBRA IS SZÜNÉTEL A FORGALOM. A LÉGI KALÓZOK TÜZET NYITOTTAK A REPÜLŐTÉR ÉPÜLETÉRE, UGYANAKKOR SZABADON ENGEDTEK HÚSZ GYERMEKET AZ UNICEF JELVÉNYEIVEL, TOVÁBBÁ MEGENGEDTÉK, HOGY ORVOSI SEGÉLYBEN RÉSZESÍTSENEK EGY VAJÚDÓ STEWARDÉSST. APA BELENÉZETT A TÜKÖRBE. ARCÁT IGEN ELNYÚTTNEK TALÁLTA.

Igen, a gyermekeket szabadon engedték, ám hogy félreértésre ne kerüljön sor, az első, találmra kiválasztott embert, valami kövér, texasi olajmágnást, odakötötték a gép ajtajához, ahol — mindenki szeme láttára — tettelesen bántalmazták, majd kiherélték. A kínai kormány nemzetközi kérdésekkel foglalkozó központjának igazgatója elismerően szólt az USA magatartásáról a gépeltérítés ügyében, méltatva az amerikaiak türelmét.

Feszült idegháború folyt. Bizonyos hírek szerint a britek már majdnem elkészítették a londoni Big Ben hű műanyag másolatát, amelyet a géprablók szeme láttára robbantottak volna fel a hamadi kifutópályán, amikor sor került a végzetes baklövésre:

Ismeretlen terroristák másik csoportja, amelyről csak annyit tudunk, hogy a lakonikus B-csoport nevét viseli, de mindenki az izraeli titkosszolgálatot és a CIA-t sejtí mőgötte, elrabolt és Patagóniába kényszerített egy arab légi zarándokokkal telt másik utasgépet, amivel átmenetileg egyesítették az arab világot, rendkívül idegessé és nyugtalanná téve apa elrablóját. A B-csoport az izraeli légibusz eltérítőinek feltétel nélküli megadását, valamint a leg-súlyosabb büntetés kiszabását tűzte ki követelésül. Ellenkező eset-

ben minden félóránál lelőnek egy túszt! „Tudjuk, kikkel a sor elején...”

A dolog holtpontra jutott. Időközben létrejött a direkt kapcsolat is a két gép közt. S éppen ez, amit eleinte egyesek zseniális ötletnek tartottak, a huszadik század vívmányának — mint mindjárt látni fogjuk! — okozhatta — egy szándékos beugrás folytán! — a pokol elszabadulását.

Jól tudjuk, hogy még a legnagyobb elővigyázatosság mellett is néha becsúszik egy-egy téves információ, mintegy beúszik valahonnan egy-két szándékos vagy kevésbé szándékos kacsa bármely kommunikációba. Idáig ez még elkerülhetetlennek látszik. Ennek a törvényszerűségnek hála, továbbá annak a lemérhető ténynek, mely szerint a világpólusok fokozatos közeledésének, az azelőtt áthidalhatatlan távolságok legyőzésének korszakában is Patagónia igen távol esik Abu Hammadtól, könnyen megtörténhetett az ún. „break in”. Valaki, még ma sem tudjuk, pontosan ki, a B-csoport vezérének hűvös hangján közölte a hammadi kifutópályán veszteglő géppel, hogy „elkezdődött a kivégzés”. És akkor tényleg elszabadult a pokol, amit már senki sem tudott megállítani:

Az experimentalisták gyors válaszként, villámgyors egymásutánban nem kevesebb, mint 7 többé-kevésbé jól lemészárolt utast löktek ki a hammadi röppálya hideg aszfaltjára — s ekkor apára került a sor.

A szemtanúk szerint apa falfehérré vált, de sikerült megőriznie nyugalmát.

— Ladis and gentlemen, én nem vagyok amerikai — mondta angol hidegvérrel, majd halkabban még csak ennyit fűzött hozzá: — Jugoszláv vagyok, ha ez itt egyáltalában most számít valamit. És tévedésből utazom az első osztályon.

— Micsoda? — szólt az őt az ajtó felé lökő, mindenre elszánt, marcona terrorista. — És ez az útlevél itt?

— Hamisítvány. Plágium. Mit mondjak?

— Bullshit! És ez a hülye név?

— Művésznév — vallotta be elpirulva apa.

— Ugyan már!

— Jó. Mit gondol, mit jelent itt, ebben a hülye névben az, hogy: Danubius.

— Mit trom én.

— Kérem, ez a szélesen hömpölygő Duna folyó, mely Újvidék mellett folyik. Hallott már a Dunáról?

Apa a Duna-keringőt dúdolja.

— Ennek elment az esze — állapítja meg megütközve a nagy darab géprabló. — Ibrahim, gyere csak! Ez az ipse itt azt állítja, hogy nem amerikai.

— W-w-w-hat?! Hát mi?

APA: Jugoszláviai magyar festő vagyok.

IBRAHIM (ravaszul): Ó, igen. S-s-s m-melyik városból, ha szabad kérdeznem?

APA: Újvidéki vagyok. Novi Sad-i.

IBRAHIM (miközben apa az arab férfi kissé szomorkás, fáradt, nagy, meleg, barna szemgolyóiban magát a halált pillantja meg, s miközben valamiféle szokatlan beletörődés kezdi zsidbasztani tagjait): Bravó! Ismerek ott egy kitűnő éttermet.

APA (felosillanó reménnyel): Tudom, melyikre gondol!

IBRAHIM (félíg lehunytt szemmel, halkán): Nézze, ha meg tudja nevezni az egyik tulajt, akkor megmenekült. Értem?

APA (szinte gondolkodás nélkül vágja rá, büszkeségtől sugárzó arccal): A Féderes.

IBRAHIM (a méregtől elzöldülve): Má milyen féderes, te boldog! Ez tényleg marha! Vigyétek a picsába!

APA (tehetetlenségében fellángoló önérettel): Tudod mit, te blöffölő pernahajder: Fuck off!

IBRAHIM (kivillanó agyarakkal replikázva): Fuck off!

APA: Hogy rohadna le az orrod!

IBRAHIM: Vigyétek!

Apa, miközben elsötétül előtte minden, a hóhér arcába köp. Valahonnan gyermekcsacsogás hallatszik, majd felcsendülnek a Blue Duna keringő első akkordjai, amelyek a When the SAINTS GO MARCHING IN szimfonikus zenekarra írt változatában mosódnak át. (Függöny!)

Látom apa vérbe fagyott holttestét a kifutópályán. Innen, távolról nem nagyobb egy gyermeknél. Ott hever Krausz Gáspár és Dzsambász teste között. Kerozint öntenek rájuk, de aztán mégse gyújtják fel. Hadd nézze a viláfgalu! Apraja-nagyja.

●●● Teltek, múltak az évek. És tovább nem történt semmi. Apa emlékét felidézve, az utolsó nagy ponton gondolkodva: apa zsebéből, az ő utolsó zsebéből előkerülő, asztalomon felsorakoztatott apró csecsebecséi felett kontemplálva: szemem egy kis üvegcsén

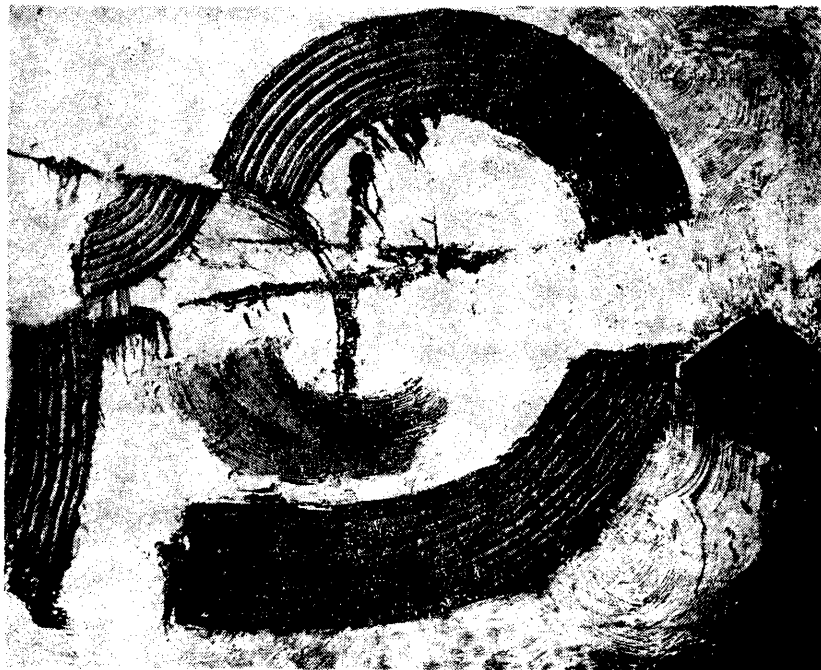
akad meg. OTALGAN — írja rajta. Svájci gyártmányú, Hollandiából Amerikába, majd onnan Abu Hammadba kerülő — fülcseppek. Többet nem is mondhatok, elvtársam, kedves barátom, ádáz ellenségem, akármim. Csak így, halkán, kicsücsörített fülekkel: CSEPP, CSEPP, CSEPP — kedves kolléga —, CSEPP, CSöpp, csöpp! Ez nem tört össze. De hová lettek az ennek szánt-szent fülek?

Néha, kedves barátom, néha rajta kapom magam, hogy azon gondolkodom: vajon mit tett volna apa helyében, mondjuk, Joseph Toth, hogy mást ne mondjak...

(Mit mondasz? Hogy: de hiszen apám még él?)

Vitatható kérdés, kedves barátom. Hadd áruljak el neked valamit: ez már nem az igazi! Ha nem vigyáz magára, csupán halvány árnyéka lesz önmagának, mégpedig rövidesen.

Mondom én neked.)

Mechanika a fehér mezőben